

Abonamentul:

»Libertatea« cu adausurile ei
»Foaia Interesantă« și »Tovărășia«
pe an 8 cor.; pe 1/2 an 4 cor.
Pentru economi, toate trei folle:
numai 5 cor. pe an!
Pentru România pe an 25 Lei.

LIBERTATEA

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserțiuni:

se socotesc după tarifa cu
prețuri foarte moderate.
Abonamentele se plătesc înainte.
Manuscripte nu se redau.

Inimile bune — răspund.

— Pe altarul culturai rom. —

„Regretăm, că nu putem contribui cu mai mult la mărșul scop ce urmărim, dar credem că puținul nostru încă va ajuta cât de puțin la completarea gimnaziului nostru din Brad.“

Pompiliu Nistor.

În decursul săptăminei trecute dl Pompiliu Nistor, stud. universitar în Budapesta a trimis pentru scopul mărșal înălțării gimnaziului român din Brad la însărcinarea colegilor săi, următoarele contribuții de bunăvoie:

Stefan A. Albu	cor. 10—
Vasile Filipciuc	5—
Traian Crașovan	3—
Aurel Anuica	2—
Cornel Albu	2—
N. Beșan	2—
Const. Bucșan	2—
Sim. Cimpean	2—
Aurel Crișan	2—
Sabin Evuțian	2—
Victor Hotaran	2—
Traian Gherman	2—
Laurian Gherman	2—
Nicolae Negruțiu	2—
Pompiliu Nistor	2—
Ionel Voina	2—
Nicolae Agribicean	1—
Ștefan Banfi	1—
Sorin Barcian	1—
Gheorge Birlea	1—
Petru Bucșan	1—
Ioan Cupu	1—
Ales. Dobrescu	1—
Emil Dima	1—
Hor. Gernan	1—
Simeon Gocan	1—
Victor Hulița	1—
Iancu Iona	1—
Ioan Jucu	1—
Mateiu Laziu	1—
Dumitru Marcu	1—
Aurel Mărginean	1—
Cornel Micloși	1—
George Moian	1—
Gheorge Miculescu	1—
Zaharie Muntean	1—
Aurel Neagoș	1—
Nicolae Nedelcu	1—
Lazar Nichi	1—
Dum. Popa	1—
Ștefan Pop	1—
I. Popovicu	1—
Romul Popovicu	1—
Victor Stanciu	1—
Petru Suciu	1—
Dănilă Vasu	1—
Ioan Ziler	1—
Nicolae Grecu și soția,	
Crăstior,	10—
Pavel Beșan, paroch, Borgo-	
Prund	4—

Curată jertfă! Înălțe-se spre cer!

„Nu hotare tari, ci inimi mari“ —
dă-ne Doamne!

T. Liviu.

Bucuria popoarelor în Austria.

Lumina zilei și a soarelui a venit până la ferestrele casei noastre, și înălțându-se tot nu străbate, căci mâni păgine o opresc, tinzând într-una pinze negre pe ferestri!

În sfârșit dorința Maiestății Sale Împăratului-Rege s'a împlinit privitor la Austria. Să știe, că M. Sa dase îndrumare guvernului din Austria, cum a dat și acestuia din Ungaria, când i-a pus în mână frânele ocîrmuirii țării, — că să schimbe legea de alegeri, așa, ca tot omul cinstit și la vîrstă (24 ani), să aibă drept de vot (vot universal), ca așa, deputații ce vor

ieși de aci încolo, să fie adevărați trimiși ai poporului din cerc, nu ca azi, doriții unui mănunchiu de domni.

Guvernul Austriei s'a și ținut de îndatorirea primită și a pregătit legea despre votul universal, a dus-o în dietă și dieta a primit-o. Dar' la casa magnaților, casa de sus, era să se potignească.

Comisia (comitetul) care ia în desbatere el mai înții lucrurile ce au a se duce dietei, — a fost stricat planul, cerind, că celor învâțați, să li-să de 2 și 3 voturi, după învățătura lor, nu numai 1 vot cît are tot plugarul! Asta însă nu mai era vot universal. Că iară să dădea putere mare „domnilor“ față de grosul poporului. Toată lumea credea pe o clipă că acum s'a înfundat treaba. Dar' guvernul a făcut tot ce a putut de a limpezit lucrul, și cînd legea a fost dusă în casa magnaților, aceea, ca instanța cea mai de sus, a primit legea așa cum a alcătuit-o și a votat-o dieta deputaților. — Acum numai Maiestatea Sa o mai întărește. Și apoi să risipește dieta făcută pe temeiul legii cei vechi, ca să se aleagă deputați după legea cea nouă, cu conlucrarea a tot poporul!

De aceea Crăciunul din ăstăn a fost mai mult ca ori-cînd praznicul bucuriei popoarelor în Austria!

Doamne, peste țara noastră cînd vei înceta a așterne săptămînile vecnicilor patimi și cînd vei apropia zorii zilelor de bucurie ca macăr în Austria?

Că kosuthiștii nostri nici gînd n'au să lase lumina zilei să intre pe ferestri în țară, ci deși aci la păreți, în vecini, e lumină ziua mare, ei pun mereu pinze negre pe ferestri, ca la noi să nu străbată!

Care pentru-ce pune mîna pe bățul pribegiei?

Un preot săsesc arată în o foaie săsească din Sibiu, niște cifre foarte interesante, cari arată că de ce anume pleacă poporul așa de tare la America părăsindu-și vatra părinților și strămoșilor.

Preotul ia cercul protopopesc săsesc al Cohalmului din care a adunat datele pe temeiul știrilor primite anume dela preoții tractului. Și iacă ce-a aflat:

Din 470 inși ce au emigrat în timpul din urmă, au plecat:
4 inși pentru-că și-au pierdut numele bun,
2 pentru-că nu le plăcea lucru,
1 pentru ușurință și lene,
1 pentru-că nu să putea așeza,
1 pentru supărare din dragoste,
1 pentru risipa femeii,
1 pentru gospodărie rea,
8 pentru ceartă în casă,
1 pentru sărăcie în care a ajuns pe ne-așteptate din vina proprie,
1 pentru conștiință necurată (mustrare de suflet),
1 pentru beție,
5 din pofta de cîștig mai mare,
3 dragul de-a vedea America,
4 sunt fete plecate după feciori duși, —
adeacă: la numai 34 de inși s'a putut stabili că au plecat în America pentru pricina felurite, la toți ceialalți pricina plecării a fost una și aceeași: **starea rea economică** în care abia mai poate înota bietul popor.

Mai scoate preotul săsesc următoarele lucruri la iveală din datele primite dela preoțimea cercului:

Din cei 470 emigranți, 134 s'au reîntors acasă. Și judecînd după acești reîntorși, petrecerea lor în America, nu-i-a stricat peste tot pe oameni cît să trăbuiască să fi contra emigrării, că s'au întors destul de religioși încă și morali. Abateri, firește, sunt. La 23 din cei 134 s'au văzut moravuri schimbate tare, destrăbălare chiar.

În privința cîștigului, apoi datele sunt de tot interesante și chiar amăgitoare pentru emigrare. Iacă cîteva pilde ce le dă preotul sas numai din cîte a putut el afla acolo:

Economul B. A. în doi ani a cruțat 2000 cor. în America, și-a plătit datorii și a venit acasă la moșia curată, și tot om întreg cum s'a dus. — I. M. flăcău necăsătorit, în vreme de un an, a trimis acasă 1600 cor. — Feciorul de 28 ani B. E. fusese prin Ardeal în slujit în o grămadă de locuri și nu putuse ajunge la creangă verde, în America în 4 ani a cruțat 3400 cor. — D. A. a stat 4 ani și pe urmă un an și jumătate și nevastă-sa, și au cruțat 7400 cor. — N. M. cruțase în 2 ani cît lucrase în România 800 cor., s'a dus apoi în America și aci, a cruțat într'un an 2000 cor.

Și așa mai departe. Numeste zeci și zeci din cei duși, cari toți au arătat spor frumos.

Dar' în privința sănătății cifrele sunt mai umbroase: 10% (tot al 10-lea om) s'a întors acasă bolnav din America, de lucrul cel greu de prin fabrici și băi.

Gimnaziul din Beiuș.

Gimnaziul din Beiuș, întemeiat de fericitul episcop Samuil Vulcan, la 1828, e de multă vreme spine în ochii șovinistilor politici maghiari, cari ar voi să nu-l mai vadă răspîndind cultura graiului românesc nici simțăminte românești în ținutul Bihorului, ținut, pe care politica de maghiarizare îl socotește deja pe jumătate pierdut pentru noi și cîștigat pentru maghiarizm. De aceea de mult sapă sub temelii acestui așezămînt. Înainte cu vre-o 10 ani s'au acățat de o crimpiță studentască, că niște studenți înflăcărați pusese pe gimnaziu într'o noapte un steag românesc. Îndată a venit ministru și a zis: „Vă închid pentru asta gimnaziul! Sau, dacă vă învoiți, vi-l mai las, dar numai așa, că, drept pedeapsă, în clasele de sus ale lui (dela a 5-a până într'a opta) să se învețe numai ungurește. Alegeți ce vreți!“

Firește, între două rele, păzitorii școlilor, au fost siliți a alege pe cel mai mic. Au zis: Ne supunem siluirii, și vom da elevilor ungurește învățătura în acele clase, că tot Români vor fi profesorii și nu o să-i învețe nici pe elevi a fi răi Români. Și de atunci gimnaziul acesta e jumătate românesc jumătate unguresc.

Dar' nici așa nu-s mulțumiți. Că au văzut că limba încă nu întunecă inima! Și asta i-a izbit mai ales acum, cînd au văzut că Români din Beiuș învață și ei a cînta românește, ca și pe aiurea, au cor ales, de frunte chiar, și au mers cu el la București și au cîntat și ei astă-vară, foarte frumos, și au primit aplauzele uriașei lumi din Arenele Romane ale expoziției.

Și — asta n'o pot ei înghiți! — conducătorul corului e chiar un profesor dela gimnaziu, dl Bușia, iar în cor mai sunt cîteva profesori. Ah! Asta e grozav! Cum? Ei Români, să învețe a cînta românește? Asta e de neiertat! Și haid cu cercetare asupra lor! Iată într'adevăr ce spune „Bud. Hir.“ în numărul său de Crăciun:

„Correspondentul nostru din Oradea ne telegrafiază, că ministrul de culte și asupra școlilor contele Apponyi, a pornit cercetare contra profesorilor dela gimn. din Beiuș. Căci profesorii aceștia au mers la București și acolo prin cîntare de cîntece naționale române și prin alte pașiri a lor, au demonstrat contra Ungurilor (!!!).

„Cercetarea a scos la iveală, că ei n'au săvîrșit fapte ce ar cădea sub critică aspră, căci, cum s'au apărut ei, ei au mers la București, nu ca profesori, ci ca membrii ai corului român din Beiuș.

„Directorul suprem (care a făcut cercetarea) a oprit pe prof. Bușia dela conducerea mai departe a corului.

„După știrile ce le are correspondentul nostru din Oradea, e luat în plan și statificarea gimnaziului din Beiuș (zmulgerea lui din mîna bisericii și prefacerea în gimnaziu de stat).“

Așa! Adecă vînd nu le-au găsit profesorilor. Totuși gimnaziului au gînd să-i dea, și fără vină, lovitură de moarte, ca apoi statul să numească profesorii la el, nu mai mult biserica ce-l susține, ca azi.

Osîndă întărită.

Să știe că foaia noastră „Libertatea“ a fost în 19 Septembrie a. c. izbită cu o nouă osîndă. Ni-s'a făcut proces pentru doi articolași scriși în toiul alegerilor de deputați pentru însuflețirea alegătorilor.

Dl Ștefan Popp ca redactor răspunzător a primit răspunderea pentru articolași, tribunalul din Cluj i-a dictat trei luni arest de stat și foii deosebit 800 cor. pedeapsă în bani.

Am dat apelație la Curie. Apelațiile acestea stăteau pîn' acum (și stau și acum în alte procese) aproape cîte un an la Curie, — acum însă nu, că să vede că noul ministru de justiție kosuthist, grăbește tare pe juzi la Curie să iee nainte repede de tot procesele contra redactorilor nemaghiari, — așa, că acum în a treia lună, au și isprăvit-o! Firește: au respins recursul nostru și au întărit osînda dela Cluj.

Dl Ștefan Popp va fi astfel în curind citat la Seghedin, că numai zilele astea ne sosi de acolo dl Ioanovici, și, știi, să cade ca „Libertatea“ să aibă acolo tot într'una robul său.

Pentru-ce?

Iacă o spun foile ungurești ele, mai deschis decum am putea-o spune noi. Iacă de pildă ce zice Hunyadvármegey:

„Din Budapesta ni-s'a trimis următoarea știre. Înaintea alegerilor de deputați, în părțile locuite de Români ale Ardealului, curgea o ațîtare mare între alegători. Foile române și-au luat partea în aceste ațîțări, și îndosebi în frunte mergea „Libertatea“ dela Orăștie. Așa în nu-

mărul extraordinar din 9 Maiu scria: „Și-au ridicat glasul toți cei mari ai neamului nostru. Deșteaptă-te dar' Române! Preoții să se pună în fruntea luptei, ca pe inimicul icuit printre Români, pe Unguri, să-i putem alunga! Să piară toți dușmanii. Afară cu străinii! Toți Români să se adune în jurul candidaților lui Iancu!“

La adevărul grăind, noi nu știm să fi scris așa. Dar' pare că patrioții vreau să ne învețe cum trebuie să scriem!

Noi am scris cu mult mai pacinic. Ei, să vede, că așa ne-au înțeles și ne-au dat pedeapsa după cum arată că ne-au priceput.

Sabia primejdiei asupra școalelor noastre.

Guvernul unguresc n'are nici bani, nici oameni pentru a preface în școale de stat cele peste 20.000 de școale populare pe care le susțin bisericile (confesiunile) felurite din țară. Că statul n'are nici 7000 de școale de stat. Mai toate le-a lăsat în grija bisericilor.

Guvernul ar dori însă să se poată face stăpîn pe școalele susținute de biserică. Și în dorința asta a lui, a luat acum de nou în mână sacul cu grăuncioarele și-l sună, și-l răsună prin țară, spunînd că el vrea să dea frumoasă întregire de plată și învățătorilor dela școalele confesionale, să fie chiar ca cei de stat de bine plătiți! — Dar' așa din dragoste creștinească nu le dă, ci — cere și el ceva dela biserică! Și anume: În acele școale, la a căror învățător el dă întregire, din clasa a IV-a în sus să se învețe trei lucruri: computul, geografia și limba maghiară, de tot în limba ungurească. Pentru asta plătește bucuros.

Adecă: tu biserică ți-ai zidit școala, te-ai năcăjit de ți-ai căpătat învățător, îl și plătești pe cît s'a cerut pîn'acum de lege, cu 600 cor. la an, — dar' acum statul dorește ca învățătorul să aibă 1000 cor. la an, din cari tu să dai cele vechi 600, iar' el 400 și pentru asta să aibă și „limba statului“ drept deopotrivă cu tine de mult în școală, căci cele 3 obiecte ce-ți cere în limba ungurească, fac jumătate din toate orele de învățatură a școalei, ori mai bine, învățătorii, doritori în chip firesc, de îmbunătățire a sortii lor, și-au ridicat deja mult glasul pentru primirea acestui ajutor. Adecă vorbeau așa pe cînd nu spusese încă ministrul că ce cere pentru el. Cei gr.-or., și-au și ales „delegați“ din tot tractul unu, care să meargă la Sibiu la sfat și să-și dea părerea în treaba asta.

Ne luăm voe a atrage luarea aminte a învățătorilor nostri și a tuturor celor chemați asupra știrii ce vine din Pesta despre gimnaziul din Beiuș. Față de acest așezămînt încă așa a purces guvernul. Ia cerut numai în jumătatea claselor de sus să se învețe ungurește. Și azi, după vre-o 10 ani, vîzînd că merge treaba cu virirea limbii ungurești, acum are de gînd să-l maghiarizeze de tot, să-l iee de tot din mîna bisericii.

Cine nu vede îndată că același pas viclean și nimicitor vrea să-l facă guvernul și cu școalele noastre populare? Acum le taie limba numai de jumătate, iar peste 5—10 ani, când vede că s'au deprins învățătorii noștri a propune câteva studii pe ungiure, va zice: acum haidati și cu celelalte!

Nu ne mestecăm în treaba dascălilor noștri. Ei sunt înșiși destul de bărbați să vadă lucrurile bine și să le cumpănească drept. Totuși am lipsi dela datoriță de nu am zice: să bage bine de samă ce fac, că mare răspundere iau înaintea neamului pentru cuvântul ce vor zice!

În același timp trebuie să rugăm și poporul nostru cu toată stăruința, să vină întru ajutorul o-cîrmuitorilor bisericești și să le ușureze chinul, învîndu-să de sineși a îmbunătăți soarta învățătorilor, ca să nu fie siliți a alerga după ajutorul statului, care în cazul de față va fi de-opotrivă cu a împinge școalele noastre să dea mână cu moartea lor, înceată — dar' sigură!

Deschide-ți, Române, mintea! Că școala e pirghia înălțării fiilor tăi, și tot ea poate fi mijlocul care să ți-i prostească și hăbăucească! Iar' fără lumină, fără carte, fără învățătură bună, vai de viitorul ori-cărui neam!

Cehii pentru Slovaci.

E știut că Cehii din Boemia, sunt frați de sînge cu Slovacia dela noi, și dacă poporul slovac a luat în timpul din urmă un frumos avînt de deșteptare la iubirea de neam și lupta pentru neam, — o bună parte din vrednicie o au frații lor Cehi, cari le poartă grija. Ei duc zăci și zăci de tineri Slovaci și-i cresc în orașele lor ca meserieși și neguțători, apoi îi trimit acasă. Dar' cînd aceia vin napoi, nu-s numai neguțători ori meserieși, ci totodată și înflăcărați naționaliști, — și focul inimii lor îl dau apoi mai departe fraților lor. Asemenea tinerimea mai nouă și bună slovacă dela școlile înalte, să duce de stă un an doi între Cehi și vine de acolo cu suflet înălțat.

De câte-ori Slovacia au de îndurat vr-o durere din partea guvernelor și zbirilor lor, — Cehii își ridică glasul prin foi ori prin adunări, mîngăindu-și frații și osîndind durerea ce i-ar fi ajuns.

Acum că deputatul Juriga a fost așa de greu pedepsit pentru niște articli de gazetă, Cehii s'au ridicat ca o furtună și au ținut în 21 Dec. o mare adunare în Praga, în care au luat în cumpănire și prețuire osînda lui Juriga, și au ridicat protestare mare contra guvernului unguresc, pe care îl fac vinovat de prigoniri politice de acest fel.

Ridicarea Cehilor a început rău de tot pe „patrioții” din Pesta, i-a împuns adînc, și i-a durut de au strigat mai tare ca Juriga însuși! Iată un glas de acesta. E alui Bud. Hirlap, (21 Dec.), care strigă:

„Despre un lucru revoltător ne vine știre din Praga. Inteligența capitalei cehe s'a strîns la o adunare populară, în care au protestat contra osînde de 2 ani dictată deputatului slovac Juriga. Că ce cauze au silit pe judecătoria maghiară nea-tîrnătoare, ca să-l facă pe deputatul răzvrătit să simtă asprimea legii, aceea publicul cetitor maghiar

o știe. Și ar trebui să o știe și publicul cehilor, care în gelezia față de naționalitatea sa și în apărarea drepturilor sale, poate da pildă și celorlalte popoare! Rudenia de sînge ce leagă pe Cehi cu Slovacia, nu îndreptățește pe vorbitorul Ceh ca să propoveduiască ura neînfrînată, despre care mărturiseste vorbirea ce o am primit la redacție.

„Glasul vorbitorului oficios al adunării populare a răsunit despre scufundarea moralității maghiare, despre cit e de șubredă (slabă) cultura maghiară, și a răvârsat un potop întreg de murdare acuze goale (!) peste capul națiunii noastre, și pe urmă și cu aceea ne-a acuzat, că Ungaria lucrează pe ascuns în Viena contra neamurilor nemaghiare! E vădit scopul de nimic și viclean al acestei vorbării și a hotărîrii ce s'a adus.

Dar' amestecul nechemat al adunării din Praga și glasul ei vătămător, poate că totuși ne va duce la coacere hotărîrea noastră, că în numele culturai (!) și al omenimei să răzbu-năm vătămările grele aduse asupra limbii și națiunii noastre. Și dacă adunarea cehilor cere ascultare dela străinătate pe seama hulelor sale, după cum ne-au amenințat din Praga, va trebui să aflăm și noi un mod ca Europa să știe adevărul curat (!) despre agitatorii și trădătorii de patrie, pe cari ori și care alt popor i-ar fi alungat dela sine!”

Infrîngerea koșuthiștilor la ei acasă, în Pesta.

În sfîrșit pare că marea obște maghiară începe a se desmeteci din ametelele koșuthiste.

La alegerile de deputați de astă primăvară, în Budapesta, capitala țării, au fost aleși afară de unul, tot deputați koșuthiști. Că mare era încrederea unguilor în guvernul ce venise la putere.

Cum însă dat e oamenilor de-apururi să se înșele, locuitorii Budapestei încă — văzînd că nici koșuthiștii nu-s oameni mai extra ca ceilalți, ba în multe sunt mai mici de suflet și mai mari de patimi decît alții și mai ales văzînd că nu s'au țin de făgăduiala dată Majestății sale de a aduce votul pentru toți și secret — și-au întors și ei fața de către ceata de oameni ce formează guvernul de azi.

Și nu numai că și-au întors — cu desamăgire față de către ei — dar' le-au și dat zilele astea o lovitură zdravănă, pentru ca să-i țină minte.

Lucrul stă așa:

În săptămîna trecută au fost alegerile comunale în Budapesta alegerea de membri în marele sfat cîrmuitor al orașului-capitală. Firește noul guvern koșuthist nu numai a dorit din tot sufletul, să ajungă a avea în conducerea orașului tot oameni de-ai lui, ci să țină și sigur că așa va fi! Cînd colo iacă stăteau două partide față în față. Partidul înflăcăraților koșuthiști, în frunte cu însuși ministrul justiției (dreptății), Polonyi și al doilea partidul „democraților” (partid mai a poporului, care luptă pentru votul universal) în frunte cu deputatul din Budapesta Dr. Vázsonyi. Și amîndouă partidele intraseră în luptă cu mari nădejdi de izbîndă. S'au și luptat ca bălaurii din povești. Dar' sfîrșitul a fost numai unora plăcut: a biruit partidul democraților, alegînd tot pe placul său membri în statul conducător al orașului!

Să înțelege că Polonyi și ortacii s'au răstăniți pentru votul de blam ce li-a dat însuși capitala țării, cuiul lor cald de până aci.

Foile ungurești aproape nu s'au a-tîng de loc de această alegere ori și dacă o fac, apoi răstălmăcesc adevărul așa cum lor le place.

La tot cazul palma asta a fost bună, și vrednică și noi nu putem vedea în ea alt-ceva decît zorii dimineții, presemnele unui răsărit de soare, care să încălzască mai bine pe oamenii poporului.

Din Rusia.

Cine nu-și aduce încă aminte de groaznică luptă pe mare între Japonezi și Ruși în războiul lor din anii trecuți? Pornise cea mai mare flotă (ceată de corăbii de război) a Rusiei, flota din Marea de Miază-noapte, sub comanda lui Roșdestvenski, să dea pept pe ape cu încrezuții Japonezi. După luni de călătorie pe ape, într-o bună dimineată s'a treziră pe neașteptate impresurați de corăbiile japoneze ce stase pitulate pe după niște ostrovuri (inzule), pe lângă cari aveau să treacă Rușii. Lupta a fost scurtă! Într-o zi, flota rusească fu cu totul nimicită; însuși comandantul ei rănit greu și prins de viu; zeci de corăbii rusești scufundate și și mai multe prinse întregi.

Printre cele prinse erau și vre-o 3—4 cari s'au dat de voce bună, fără mare luptă, văzînd că și așa nu folosește nimic împotrivirea lor. Comandanții acestora însă, au fost trași nainte tribunalelor de război rusești, și acum — s'a adus judecată asupra lor.

Să vestește anume din Rusia, că tribunalul de război din Petersburg a judecat pe generalul de corăbie Nebogatoș și comandantul celor trei corăbii cari s'au predat de bună-voe Japonezilor, la moarte. Dar avînd în vedere vîrsta înaintată a generalului, slujbele bune ce le făcuse până aci pentru țară, precum și împrejurarea ușurătoare în urma căreia a trebuit să se predee, tribunalul a hotărît totodată că va ruga pe Țar, ca el să schimbe pedeapsa de moarte prin robie grea. Patru ofițeri au fost condamnați la robie de 10 ani de zile și doi la cîte patru luni închisoare iar' ceilalți au scăpat.

— Optsprezece membri ai partidului social-revoluționar, din Ircuțk, au fost arestați.

— Tribunalul militar din Riga a mai judecat pe zece oameni tineri, — cari n'au implinit vîrsta de 23 ani, — la moarte.

Correspondență

Asociațiunea la sate.

Geoagiu, Dec. 1906.

Onorată Redacție! O nouă agentură a „Astrei” s'a înființat în comuna Geoagiu, de peste Murăș. Temeiul s'a pus prin stăruințele harnicului director al Despărțămîntului Oraștie al Asociațiunii, dl Ioan Popovici, care Duminecă, în 23 Dec. n., după amiază a pus la cale Agentura, dîndu-i în grije și vre-o 28 de cărți-cele, dăruite de Asociațiune, cu cari s'a se formeze începutul unei biblioteci populare.

Pornirea a fost îmbrățișată cu căldură din partea oamenilor din Geoagiu, cari după o scurtă înștiințare s'au adunat în număr destul de frumos în localul școlii române, ascultînd povețele bine chibzuite ale directorului Despărțămîntului. În același timp s'au aflat și cîțiva bărbați cu rivnă spre înaintarea noastră, cari prin dăruiri de bunăvoe au sporit numai decît numărul cărților dela 28 la 60. Tot atunci s'au împărțit aproape jumătate cărțile spre cetire — oamenilor din popor.

Președinte al Agenturei a fost ales dl Luca Botean, paroch gr.-ort., notar: Gavril Todică, cassar: Adam Roșu, bibliotecar: Nicolae Botean.

Cele bune înainte!

Pretinul poporului.

M.-Ludoș, Dec. 1906

Cunoscutul scriitor popular Aron Boca Velchereanul, a împărțit în viața sa foarte multe cărți populare în popor, firește, mai tot din scrierile sale proprii. Așa, afară de cele împărțite mai nainte, numai în anul 1905, dl Ar. Boca Velchereanul a mai dat 1000 cărți pentru premiarea pruncilor din școlile sătene românești, cu ocaziunea examenului de vară, și anume: 1. În tractul Cătinei 200 cărți; 2. În tractul Turdei 200 cărți; 3. În tractul Murăș-Ludoșului 200 cărți; 4. În tractul Ernotului 200 cărți; 5. În tractul Pogăceleii 200 cărți.

Acestea 1000 cărți și cu cele patru mii amintite în „Foia Pop.” din 1904, fac suma 5000 cărți.

În anul 1906 dl Boca a mai dat pentru premiarea pruncilor 555 cărți, și anume: 1. În tractul Murăș-Ludoșului 120 cărți; 2. În tractul Dăbiceii 100 cărți; 3. În tractul Săcului 100 cărți; 4. În tractul Beleanului 100 cărți; 5. În tractul Sămărgitei 100 cărți; 6. Pentru pruncii din Velcheriu 35 cărți, deci de tot 5555 cărți, dăruite pentru premiarea pruncilor, afară de cărțile date ori-și-cui, care a cerut în număr mai mic.

Acest zelos scriitor popular, a scos de sub tipar 21 cărți și cărțile populare între cari mai nouă: „George Șincai”, marele istoric român, în oara morții sale, Gherla 1904; „Jocul sătenilor români” cu prea frumoase strigări, humor, satiră și învățătură, din viața și pățaniile poporului, pentru juni, 1904; „Doine, lacrimi și suspine” ale oamenilor beutori, tractat instructiv; „Țara norocului” sau leagănul bazmelor și al povestilor, pentru petrecere, 1906.

E vădit din acestea, că acest sirguincios scriitor a ostenit și a cheltuit frumoși bani, ca să ajute, după ale sale puteri, poporului românesc, cu scrierile sale.

Iată un scriitor fără arginți a căruia bunăvoință e rară între scriitorii mari și mici, și noi îl pomem aici cu laudă, ca o pildă și pentru alții.

O propunere.

Școală de industrie în Cămpeni.

— Apel către băncile române. —

Onoratului public românesc prin vorbirea strălucită a deputatului dietal M. O. D. Stefan Pop i-s'a făcut cunoscută starea tristă a poporului din Munții apuseni — a Moților din cercul Cămpenilor.

Acestei brave populațiuni are să mulțumească nația românească din Ungaria eliberarea ei din jugul iobăgiei, în care gemea țărănimea românească. Luptele și jertfele acestor Moți la toți confrății lor li-a procurat o viață liberă și stare materială priincioasă și ei din contră au pierdut și ce au avut, ba acum prin totala lor eschidere din păduri și din pășunatele de munte, au ajuns la sapă de lemn și la desperare.

Este supremul timp ca frații lor acum să le sară în ajutor și anumit prin înființarea unei școli de industrie în opidul Cămpeni, centrul munților apuseni.

Apelez deci, în interesul acestui popor, la bunăvoința Onoratelor direcțiuni a băncilor române, pentru mijlocirea votarei unei sume ca ajutor spre scopul indicat.

Alba-Iulia în 21 Decembrie n. 1906.

Rubin Pația.

HYGIENA

Paza sănătății.

— După „Sănătatea”. —

Rufăria și bolile lipicioase.

În timpul din urmă, lumea medicală a arătat primejdia rufelor din punct de vedere al răspîndirii bolilor lipicioase. Tifusul, tuberculoza (boala uscată), sifilisul, să pot lăți prin rufe murdare. În multe familii care au cîte un membru atins de o boală lipicioasă, este răul obiceiului, că să pune la un loc rufăriile celor sănătoși, cu același bolnav, de oare-ce toate sunt „de spălat.” Sau să țină prea mult în casă, rufele celui bolnav, până ce vine vremea de spălat. În acest timp germeni boalei să respîndesc în aer.

Ar fi de dorit ca în fie-care casă, să se găsească cutere s'au lazi ermetice închise (în cari nu mai străbate aerul, nici din ele nu mai ese), pentru păstrarea rufelor murdare. Ar fi de dorit, ca rufele dela un bolnav, înainte de a fi date la spălat, să fie muiate în apă pregătită anume cură-

țitoare, și să fie ținute departe de rufele celor sănătoși.

În congresul de igienă din Paris s'a dat părerea, ca spălătorile să aibă căruțe deosebite pentru dusul rufelor murdare și alte căruțe cu cari duc rufele spălate.

Rufe din hoteluri (din paturile de prin birturi) pot fi adesea punctul de plecare al multor boli lipicioase. Rufe, așternutul, fețele de mese, servetele, prosoapele din hoteluri, pot răspîndi sifilisul, tuberculoza, diferite boli de piele, etc. Insuși personalul și lucrătorii din fabricile de spălătorii, sunt expuși multor boli între cari mai ales tifusul.

De aceea ar trebui ca toate rufăriile din hoteluri, restaurante, berării, etc., să fie de-opotrivă desinfectate înainte de a să da la spălat, întocmai precum am trebuit să facem și cu rufele desbrăcate de un om bolnav.

NOUȚĂȚI

Congregația extraordinară a comitatului Hunedoarei e conchiamată la Deva pe ziua de Vineri 28 Decembrie nou.

Nou doctor în medicină. Silviu Brânzeu a fost promovat de Dr. în medicina universală, la universitatea din Cluj — în 22 Dec. a. c.

Minunile naturii. În grădina din Szezlőhegy a directorului Porszász este un persec, care acum în dricul iernii e încărcat cu flori. Ce e mai ciudat e că printre flori sunt și multe frunze verzi, iar' de sub unele flori să vede deja și rodul (perseca mică). E curios că în grădina întreagă sunt peste o mie de pomi de tot felul, dar' dintre toți numai micuțul persec să pune împotriva cu iarna, cu gerul și cu zăpada, arătînd lumii — în loc de promoroaca geroasă — flori naturale! Așa cetim în foaia „B. H.” din Pesta, care zice că a primit știrea dela om de credința.

Linia ferată Hațeg-Caransebeș. Pertractările în cauza zidirei liniei ferate Hațeg-Caransebeș într-o vreme încetaseră. Acum însă lucrul asta a luat o față nouă și e de tot sigur că la primăvară să va începe zidirea. Linia asta are foarte mare însemnătate din punct de vedere economic, căci dacă alta nu, batăr prețul pădurilor, ce să întind pe amîndouă părțile acestei linii ferate, să va ridica în mod însemnat.

Nou avocat român. Dl Dr. Toma Vasinca și-a deschis cancelaria advocațională în Pui.

Moarte. Cu sinceră părere de rău anunțăm încetarea din viață a vrednicului Român Victor Barițiu, un cinstit vîlstar din marea familie a Barițieștilor. Victor Barițiu fusese notar în Stremți dar' retras în pensiune trăia la moșia sa acolo, de unde abia de jumătate an să mutase cu locuința în Oraștie. În 12 Dec. mergînd iar' la moșie, a fost atacat de o îmbolnăvire violentă și crudă, care a treia zi în 14 Dec. l'a stîns dintre cei vii. A fost adus la Oraștie și înmormîntat în 16 Dec. în mijlocul unei mari participări a Românilor din loc. Trimitem sincere condolențe întristatei familii.

— Iacob Cornea, preot gr.-cat., pens. în Vințul-de-jos, a încetat subit din viață Duminecă în 23 Dec. n., în vîrstă de 73 ani. Fie-ți fărața ușoară!

— Nicolae Biju, locotenent colonel ces. și reg. în regimentul de Infanterie Nr. 34, prin moarte subită și-a dat sufletul în mâinile creatorului în 19 Dec. n. în al 50-lea an al etății și al 10-lea an al fericitei sale căsătorii. — A fost adevărat în acea zi zdrobit de tren în apropiere de Cașovia. Să crede că s'a sinucis.

— Nicolae Ionaș, profesor de cant. în pensiune, a încetat din viață la Blaj, în 24 Dec. în vîrsta de 64 ani.

— Marcu Cetașian de Săcele proprietar, subjugat reg. în pens. membru pe viață al Asociațiunii, etc. după grele suferințe și-a dat sufletul în mâinile creatorului în 15 Dec. n. în al 40-lea al fericitei sale căsătorii.

Cutrămur de pământ. Telegraful aduce știri despre cutrămure de pământ din mai multe părți. Din Laibach (Austria) s'a telegrafează că instrumentele stațiunii de acolo pentru observarea cutremurelor de pământ, au arătat un cutremur mare care ar fi fost undeva în depărtare de 7 mii kilometri de acolo. Din Drezda (țara nemțească) de-așemenea s'a telegrafează că în Zwichau a fost un cutremur ce venea de câtră apus spre răsărit. Cutremurul a fost însoțit de un sgomot mare și prin locuințele oamenilor s'au mișcat mobilele dela locul lor, ba unele au și căzut.

Principele Bulgar în București. Principele bulgar, Ferdinand, a sosit în 23 Dec. nou, seara, cu tren separat în București, unde a cinat la palatul regal. Principele, după 12 oare a plecat peste Giurgiu la Sofia.

Convocare. Convocăm adunarea cercuală a Asociațiunii desp. Torac, care s'a va ținea în școala română din comuna Toracul-mare a 3-a zi de Crăciun 1906 la 2 ore d. a. La adunare sunt poftiți toți membrii și binevoitorii culturai poporului român. Despărțământului acestuia aparțin comunele Toracul-mare, Toracul-mic, Sarcia-română, Ecica-română, Iancăhid, Checia-română, Foen, Gad Togir, Modos, Clec și orașul Becicherecul-mare. Programul obicnuit.

Toracul-mic, la 4/17 Decembrie 1906. *Vichentie Petrovici*, m. p. director, *Dr. Chiroi Dimitrie*, m. p. secretar.

Pretrecere în Gilad. Corul vocal gr-or. român din Gilad, invitat la Concertul împreunat cu dans, ce s'a va aranja Marți în 26 Decembrie v. (8 Ianuarie st. n.) în sala școlii conf. gr-or. rom. de băeți.

Concert, urmat de dans, va aranja Reuniunea de cîntări a bisericii române din Turda, a 2-a zi de Crăciun, în sala cea mare a hotelului „Europa”, în favorul bibliotecii școlare din Turda.

Hoți pe tren. Frații Villand mergeau zilele acestea cu trenul la Budapesta unde aveau de gând să rămână pe sărbătorile Crăciunului. Pe tren au făcut cunoștință cu un străin, care prin purtarea lui a atras asupra sa băgarea de seamă a unuia din frații Villand. Acesta crezînd că are de lucru cu un pungaș de tren, s'a culcat și s'a prefăcut că doarme. Abia au trecut cîteva minute și străinul s'a așezat lângă el, iar în clipita următoare i-a scos ceasornicul de aur din buzunar. Atunci Villand a sărit sus și a prins pe tilhar. Au căutat pe tilhar și au aflat la el o mulțime de pungi și de cianorice de aur. Tilharul, pe care de altcunum îl chiamă Moricz Frenkel, e un hoț de călători, care a fost pedepsit în mai multe rânduri. L'au dat poliției.

— Tîrgul (bulciul) ținut Joia trecută în 20 l. c, la Brad, încă a fost cerțet de o mulțime astfel de hoți călători. Cinci inși au furat dela neguțătorii de vite Toma Băruș și Iosif Pelcut, tot ce aceștia aveau la ei în bani gata. Cînd însă au mers cu trenul spre casă, păgubașii au recunoscut pe tren pe hoți și cu ajutorul celorlalți călători i-au prins, i-au legat și la cea dintîi stațiune i-au predat gendarmilor. Al cincilea hoț însă nu a așteptat să mai ajungă pe minile gendarmilor și a legii, ci a sărit de pe tren, care mergea repede. Dar' așa de nenorocos a sărit, încît a ajuns sub roate, cari l'au sfărîmat de tot...

— Feriți-vă creștini buni — mai ales la tîrguri — de oameni necunoscuți, cari pot fi hoți.

Mobile cu tulpan — din Viena. Din Seghedin s'a scrie: La bazarul de aici, care s'a înființat pentru pînțirea micilor industriași, și e subvenționat de guvern și stă sub tutoratul reuniunii pînțitoare de industrie din patrie, s'au aflat mai multe neregularități. În urma mai multor arătări, autoritățile au ținut o vizită cu oameni cari s'a pricep la astfel de lucruri și au dovedit despre mai multe mobile tulpaniste, că acelea s'a pregătesc în Viena. Reuniunea s'a apără cu aceea că mobilele tulpaniste au fost aduse și puse în vitrina bazarului numai ca mustre. Luni va pertracta judecătoria din Seghedin cazul acesta.

Vezuvul iarăși e neliniștit. Din Resina s'a telegrafează că datul de 23 l. c. că pe la 5 oare după amiază o parte dinspre mează-zi a craterului Vezuvului s'a surpat, în urma căreia s'au spulberat și s'au înălțat nori de cenușe. Locuitorii sunt liniștiți.

Moșe ucigașe. Din Londra (Anglia), s'a scrie că în 26 Dec. n., s'a descoperit că o ajutoare de moșe ani întregi de-arîndul a luat în primire copiii mamelor ce voiau să se scape de ei. Și după-ce-i primea și căpăta și plată bună pentru asta, îi ucidea ferbindu-i în ulei. Oamenii vorbesc că ajutoarea de moșe ar fi stîns în chipul acesta sute de suflete mici. Dar' acum i-s'au înfundat și ei cărările. Stă înaintea legii și cine știe dacă nu o vor trimite și pe ea pe cealaltă lume. Intrebare însă, de va găsi și ea calea nevinoșilor ucigă de ea, ori cea spre — cazanurile cu oleiu clocotitor al iadului.

Un mort — norocos. Cu prilejul jubileului regatului bavarez, statul a făcut o loterie cu lozuri. Un țaran din comuna Sandesdorf (l. Ingolstadt) a cumpărat și el un los de acesta. Până să fie tragerea losurilor, țaranul s'a bolnăvit greu și cum nu prea avea încredere în cei din jurul său, el și-a cusut losul în cătușala surmanului său. Nu mult după aceea a și murit. Și la cite-va zile, a fost și tragerea, la care a ieșit numărul losului omului mort. Adeca a cîștigat mortul. Moștenitorii auzind despre asta și știind că mortul a dus losul cu el în groapă, au cerut zilele astea dela judecătoria ca să îngăduie desgroarea mortului, pentru ca ei să poată lua losul dela el și cu acesta să pună mîna pe mirișgul norocosului — mort.

Abonamentul nostru:

Prețul foi „Libertate” cu adausul ei literar „Foia Interesantă” și cu adausul economic „Tovărășia” e pe an — 8 cor.

— Țăranilor însă le dăm cu preț redus la — numai 5 cor. pe an, toate trei foile!

— Celor ce cer dela 5 foi în sus sub o singură adresă, — le dăm și mai ieftine: cu numai 4 cor. 40 fil., pe an!

„Foia Interesantă” la numărul acesta nu s'a alăturat, căci va ieși de sărbători în număr îndoi de mare, foarte frumos, pe care-l vor primi toți abonații.

— Tuturor cetitorilor cari ne vor cere le trimitem de Crăciun atîta numeri din foile noastre, citiți voiesc, ca să le împartă de probă între cetitorii din comună.

— Numărul viitor al „Libertății” apare în format mărit. Mai mare și mai bogat ca pîn' acum.

Sfătuiți pe cetitorii de foi din comuna Dvoastră, să nu grăbească cu abonarea la alte foi, pînă nu vor vedea numărul de Crăciun al „Libertății”!

— „Tovărășia”, adausul economic al „Libertății” din care am trimis pîn' acum numeri de probă gratis cetitorilor, — dela numărul viitor încolo va apare regulat și o vor primi toți abonații „Libertății”.

Răpaușul de duminica al folilor. Mai zilele trecute ziarul maghiar „Az Ujság” dase de știre cetitorilor săi că, de aci încolo, nu va mai apare în ziua de Luni, fiind-că culegătorii tipografi din Budapesta nu au voe să mai lucre și Duminica. Acum vine știrea din Budapesta, că în o conferență avută, toți editorii de ziare din Pesta, au hotărît că de aci încolo nu mai lucre Duminica și — prin urmare nici foile maghiare de zi nu vor mai apărea Luni cum apăreau pînă acum, lucrate de Duminică și de Duminică noaptea.

Beutura aduce multe rele. Ajutorul (călfă) de curelar din Pesta, cu numele Balint Kasus, beuse mult peste noapte. Cînd s'a reîntors acasă, pe strada Pompierilor, spiritul l'a trîntit la pămînt, unde a și adormit. Luni dimineața l'au aflat alții, mort și înghețat. Trupul i-a fost dus la spital.

Mulțămîta publică. Cu ocaziunea seratei festive, arangiată de corpul învățătoresc din Orăștie în memoria marelui Andrei au binevoit a contribui benevol pentru înbogățirea bibliotecii școlare următorii preasțimați și preasțimate:

Dni I. Lăpădat, dir., Dr. Maior, V. Domsa, protopresb., Nicolae Tănase, I. Moța, L. Rus și Doamna Maria Mihaiu cite 2 cor.; V. Orbonaș 3 cor.; Dna Marița Popovici, Dș. Maria Ra-

colța 80 fil.; I. Gheorghiu, 10 cor.; Socol cite 60 fil.; Mar. Oancea, 10 cor.; Sofia Cădea, Vuța Păun, 10 cor.; Fia Romosan, Gh. Br. 10 cor.; I. Metea și Il. Metea, 10 cor.; Căstăian, Lina Șelari, 10 cor.; Simu, Maria Șuluți, Nicolae Opreși, Dna Z. Verzar și Nița Bîntînțan cite 30 fil.; Paladia Herța, Fica Borza, Nița Văidean, Nica Mihăilă, Mar. Oancea, Mar. Chereches, Romul Boianți, D. Bogat, Mel. Vălvări, I. Buduran jun., Luca Șpan, Vas. Joca, Cost. Lup, Pav. Mihăilă și Ana Stana cite 20 fil.; N. Oancea 18 fil.; Laur. Popovici, Maria Moisă, Salomia David, Maria Nasta, Gheorgh. Lazar, Ios. Băru, Mar. Lazărescu, Ios. Opreța, Mar. Budiștean și G. Bazile cite 10 fil. la oaltă 35 cor. 98 cor.

Pentru aceasta faptă marinimoasă și pe calea aceasta li-s'a aduce mulțămiri din partea corpului învățătoresc.

Orăștie, 15 Dec. n. 1906.

C. Baicu, inv. dir.

Cerșitorii bogăți. Foile unguerești scriau mai săptămîna recută despre un preot sărac cu numele Dr. Francisc Gerlach, care mîrise în Pesta și după moartea lui s'au aflat la el sute de mii corgane.

Duminecă a murit în Pesta Geiringer Maria, o femeie care viața întreagă a trăit numai din cerșite. La cercetarea căsiei, după moartea ei, s'a aflat la ea 86 mii coroane bani gata și afară de acea contra tul de pe o casă din Budapesta ce o cumpărase cu 60 mii coroane.

Dar — cazuri de aceste — prin orașele mari sunt o mulțime. La începutul anului 1906 a murit în un spital din Pesta cerșitorul Iuiu Kováci. Au aflat la el în cătușala surmanului 11 mii coroane în bancne. Baniii aceștia și i-a strîns el în vreme de 30 ani de arîndul. Baniii și acuma sunt puși în mîinile judecătorei pînă cînd nu s'a va afla ceva rulenie, care să-i scoată de acolo.

— Iubite cetitor! Nu uita, trimite și tu ceva din prisoaie ce ți-a dat Dzeu, — ca ajutor gimnaziului din Brad, doar îl ajutăm h întregire!

REVISTA PRESEI

Ce scriu foile?

„TRIBUNA”

din Arad are la loc păm articli despre sănătoasa mișcare ce să ridică tot mai puternică și în România, de a înălța starea poporului ce rînd, care e *talpa țării*. În România conducătorii statului au avut prea puțin răgaz să se ocupe și de poporul însuși, — acum, după-ce cu înălțarea formelor de lipsă statului pentru prezentarea sa bună în afară, au cam gătat, o sănătoasă pomire să înalță pentru ridicarea tălpii țării, pentru înălțarea poporului în bunăstare și lumină!

Ajute-le Dzeu să-și ajungă și acest scop, cit de curînd!

„FOAIA DIECESANĂ”

din Caransebeș scrie: „E vorba, că în anul școlar viitor, s'a va deschide un gimnaziu de stat în Caransebeș. Și acum s'a fac mari sfertări și presiuni, ca atît comunitatea de avere, cit și comunele grănițarești, să voteze sume enorme pentru susținerea acestui gimnaziu, ba atentează chiar și la averi străine.

Fericitul protopop al Caransebeșului, Tomici, încă nainte cu aproape 100 de ani, a pus temelie unui *fond școlar gr-or.*, care s'a strîns dela credincioșii noștri cu tasul în biserică și cu picșa pe la praznice, la pomene, la nunți, la zile onomastice și la alte ocaziuni de felul acesta. Fondul acesta a fost administrat de comitetul nostru parochial, pînă ce un președinte al acestui comitet, Ioan Brancovicu, fiind primar orășenesc, l'a predat în administrația orașului. Incercările făcute pe cale administrativă de a da fondul destinațiunii sale, n'au avut nici un rezultat. Părinții orașului nostru în ședința din 8 Decembrie a. c. au hotărît, ca și „Fondul școlar gr-or.”, care trece peste 100.000 cor., să se dea pentru gimnaziu. E interesant a să ști, că în contra acestui decis au votat numai protosincelul Dr. Badescu, directorul pedagogiei Drăgălina, avocatul Dr. Ionescu și economul Suciu. Toți ceialalți reprezentanți — în majori-

— în frunte cu președintele comitetului parochial și deștat sinodal și congresual *Burdia*, cu profesorul dela institutul pedagogic și diacon *Dr. Ionescu*, învățătorul cofesional Velcu etc., au votat pentru darea numelui fond pe sama proiectatului gimnaziului!

Scandal!

„REVISTA POLITICĂ ȘI LIT.”

în numărul pe Decembrie publică — printre altele — un nou resunet la articolul dlui Dr. Bunea, de care am pomenit la timpul său. Dl Sever Dan își spune părerea asupra emigrării. Dsa zice, că ori-cum am judeca lucrul, n'avem cuvinte a ne speria de mersul oamenilor la America, — căci oamenii vin 'napoi de acolo cu parole bune și pășii și conștii de sine. »Cel cu avere, nu prea să duce, și deci va trăi pustie nu lasă decît cel sărac, care de altfel face mai bine să-și părească sărăcia decît să o păzască! « Ci-că dacă perdem ceva ca număr, ne sporesc în schimb capitalurile (averile) și priceperea la economie... Că azi nu mai stă vorba: proști dar' mulți! În războiul pacinic dintre neamuri, de o mie de ori sunt mai de folos rîndurile puține dar' bine încheiate, decît mulțimea fără nici o conducere și ținare la oaltă. Pășaniile de prin lumea mare, încercările, pilele de bună chiverniseală ce vede la alte neamuri, face pe omul ce a umblat, nu chiar pînă în America, ci macar pînă în România, mai îndrăzneț în lupta vieții și mai cu simț de prețuire de sine. Pentru aceea, scriitorul numit, nu e contra emigrării.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

scoate la iveală, că prin numerii de Crăciun a foilor maghiare, guvernul ne vestește „în loc de pace și bună-voire: război și dușmănie!” Război de stîrpire școlare și culturai noastre românești. Și „Gazeta” ajunge la încheerea, că de aceste atacuri ticăloase a politicei guvernelor, nu vom scăpa „pînă ce nu vor înțelege odată și România, că drepturile și recunoașterea lor, nu s'a cuceresc primind mereu loviturile și plîngîndu-te apoi, în dietă, prin foi, și în țară, că uite, „sărmanul” de tine, și-șe face o mare nedreptate... — (ci punindu-te și tu pe munca grea de apărare cu toate puterile și răspunzînd îndrăznelii lor cu barbăția ce să șede unui neam ce nu vrea să piară!)

„POPORUL ROMÂN”

a trecut sub noua conducere. Dl Dr. A. Vlad figurează ca proprietar-editor, iar ca redactor Nicolae Birăuț. Dl Dr. Vajda a scris un frumos articol despre legătura pe care cărturăria românească o ține într-una cu poporul din sinul căreia s'a ridicat și laudă cum s'a cuvine aplicarea învățătorilor poporului nostru spre popor și însușirea lor de a nu să înstrăina de el. Numai așa și poate ajunge un neam la bine. Dl Dr. Bontescu chiamă cu căldură poporul să se adune în jurul foilor naționale, ca în jurul tot atîtor steaguri naționale frumoase. — Dr. Vlad arată, că dacă în Austria s'a adus votul universal, în dieta Ungariei nu doroste nimenea sincer, afară de grupa de deputați naționaliști.

Dar' și Dimitrie Birăuț are noroc. Deși toate foile românești de-opotrivă l'au osîndit ca pe un vîndut primejdios, („Neamul Românesc” al prof. N. Jorga îl numește „oaie cu căbează în presa română”, „Gazeta” zice că „nu știm dacă mai vrednicește acum să-i zicem că-i Român”, etc.). — el a luat în căldă apărare în „Poporul Român”. În fața acestei situații noi vîntăcea. Lăsăm la o parte întransigenta imaculată națională care credeam că e absolut de lipsă în lupta națională a unu neam expus la ispite, și ne ducem dar' și noi aminte de scriptri, cari învăță să iertăm pe cei păcătîși, și sub acest raport, nu putem decît să ne bucurăm de inima bună e o dovedesc conducătorii partidului nostru, iertînd atît de creștinește elui păcătos și primindu-l iarăși a frăție în mijlocul lor.

„ROÂNUL”

foaia d'zi ce o scoate la Pesta clubul dețatilor noștri, va apare pe sfintele țărături ale Crăciunului. S'a va trimi ori-cui o va cere de probă. Prețul 2 cor. pe an.

„FLOAREA DARURILOR”

să va numi noua revistă literară pe care o va scoate dela Anul-nou încolo la București dl profesor universitar *N. Jorga*. Titlul revistei cuprinde în sine ținta ei, programul. Fiindcă a scrie (firește bine!) e un dar dela D-zeu, și scriitorii și-au așternut și își aștern pe hîrtie rodul darului lor, dl prof. Jorga, vrea să scoată la iveală în revista sa ceea-ce s'a scris pe vremuri mai de seamă în limba românească, vrea să dea adunate laolaltă buchete alese din „floarea darurilor”, cu care D-zeu a înzestrat scriitorii români din trecut și de față, — dar' d-sa va merge în căutarea darului acestuia mai ales în trecut. Căci mulți scriitori cu frumos dar au rămas uitați, ori nu după dreptate prețuiți, și dl prof. Jorga, un neîntrecut cunoscător al trecutului neamului nostru, vrea să desgroape florile darurilor cele poate pe nedrept uitate în cutari unghere umbroase, ori umbrite de convieșuitori nedrepti.

Numirea însăși a Revistei și-o împurmută „dela o veche și bună carte creștină cu povești luminoase și învățătoare pentru ori-care” care s'a numea așa. O carte cu aceeași țintă, „luminoasă și învățătoare pentru ori-care” va fi și revista d-lui prof. Jorga. Are gînd s'o scoată de 2 ori pe lună cite de 4 coale de tipar. Abonamentul 15 co-roane pe an. A să trimitte la „Minnerva” în București.

„GAZETA DE DUMINECA”

din Șimleu spune că suntem oameni cari și în lucrările noastre de obște, prea ne arătăm cu toate slăbiciunile și păcatele omeniești; ne îmbrăcăm în haine luxuoase, ca să ascundem sub ele adevărata noastră ființă... La noi totul e vorba, dar' lipsesc *faptele* ca vorbele! Cere să trecem de pe tărîmul vorbelor, pe al faptelor! arătîndu-ne gata de jertfe și lăpădare de sine pentru neam!

„Vatra școlară” e titlul unei reviste pedagogice lunare ce va apărea în 1 Ianuarie 1907 în Sibiu. Revista o s'a fie redactată de un grup al profesorilor seminariali din Sibiu sub conducerea binemeritatului scriitor pedagogic Dr. Petru Șpan. Abonamentul e potrivit pungi dascălului român: 6 cor. la an. A să adresa la „Vatra școlară” în Sibiu, strada măcelarilor 30. — Viața îndelungată urăm!.

Teologia pastorală vol. II. Liturgica, de Dr. Isidor Marcu, canonic metropolitan și rectorul Seminarului teologic din Blaj, a eșit de sub tipar în volum mare, de 36 coale de tipar. În op autorul tractează în sistem științific formele cultului dumnezeesc public expunînd natura, originea și dezvoltarea acestora, modul cum s'a se execute amăsorat prescrierilor bisericesti, precum și raportul lor cu ideile religioase, ale căror expresiune sunt.

E foarte greu

sau cu totul peste putință a găsi așa un leac care să fie tot atît de cu efect pentru copii ca Emulsiunea lui Scott, pregătită din oleiu de pește cu adaus de acid alfosforic și natriu, — cari Emulsiua lui Scott, dă putere nouă în organismul tinăr și ajută dezvoltarea. Emulsiua lui Scott o totodată de gust bun, ușor de mistuit și așa curată, că nu produce nici o conturbare și să folosește cu efect permanent. Emulsiua lui Scott e mult mai bună ca oleiul comun de pește.

Semnul, că Emulzia-Scott e veritabilă, e marca: „Pescarul ducînd pe spate o știucă mare”.

Scriind că ai cetit'o în foaia noastră, trimite 75 fil. în marce postale și vei primi mustră gratis, dela:

Dr. EMIL BUDAI, „Városi gyógyosztára”. Budapest, IV. Vaezi u. 34/50.

— O sticlă originală: cor. 2.50 fil. — Să capătă în toate apotecele.

Un candidat de ad-vocat cu praxă află imediată aplicare în cancelaria subscrisului:

Dr. Victor Bontescu, avocat, Hațeg.

AYIS

i publi-
de
ca

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, cum-că sunt provăzută cu sortimente foarte frumoase pentru **Cadouri de Crăciun, Anul-Nou**, și pentru alte ocazii precum: Casete cu parfumuri, odoruri pentru parfumarea chiliilor, Eau de cologne și altele. **Săpunuri** foarte fine — cu mirosuri de flori în diferite calități. Tot felul de articli **cosmetice**, precum apă, crème și prav pentru conservarea **dinților**, perii de dinți, oleuri și **pomăzi igienice** cosmetice. — Pe acei cari au lipsă de astfel de articlii — îi rog să binevoiască a mă cerceta.

Crema de mandule benzoe și săpunul e de mare valoare pentru **înfrumșetarea și conservarea** pielii, feței și a mânilor.

Thea foarte fină de prima calitate. La beut dă o aromă deosebit plăcută — fiind aleasă din cele mai prețioase sortimente.

Extracte pentru prepararea **rumului** și a diferitelor **liqueuri**. Prin aplicarea acestor extracte, cu bani puțini preparați cel mai bun **rum și liqueuri!**

Toate acestea să pot căpăta dela

Cornel Demeter apotecar,

in ORĂȘTIE (Szászváros)

(lingă bisericile evang. reformate.)

3—6

Din

Cine nu-și ar
nica luptă

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru ori-care econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea — adevărat prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stîrpirea acestora. Prețul 60 fileri.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe cînd altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii toamna și iarna întreagă, până la deplina dezvoltare a primăverii, suferă mai mult de mîncărimea păduchilor, prin care mîncărime sunt reținuți porcii și vitele în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i, astfel încît în loc de a li-să ridica prețul, chiar perd din valoare. De aceea, fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fileri.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor liqueuri. Cine voește a-și prepara rum și liqueuri foarte bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil.

Thea foarte ieftină și bună. 1 pachet 20 fil.

Syrup de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zachar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Toate acestea să căpăta la

CORNEL DEMETER, apotecar în Orăștie. (Szászváros)

lingă bisericile evang. reformate.

Anunț.

— Bancă nouă în Ilia. —

Să aduce la cunoștință publică, că fruntașii din Ilia și jur au hotărît înființarea unei bănci populare în Ilia murășană.

Până acum sunt subscribe deja peste 400 de acții, și așa înființarea băncii e deplin asigurată.

Valoarea nominală a acției e 100 cor. La subscriere să plătesc 10% din capital și 2 cor. de acție taxă pentru speșele de fondare, alte 20% până la adunarea generală de constituire, — iar restul după cum va hotărî adunarea generală.

Cei-ce ar dori să se facă acționari la noua bancă, au

timp încă până la 31 Ianuarie 1907. cînd să închee subscrierile.

A să înștiința la dl Dr. Stefan Rozvan, avocat în Ilia. (Maros-Ilye).

Ilia murășană, în Dec. 1906.

Fondatorii.

În cancelaria advocațională a subscrișului află numai decit aplicare un

candidat de avocat

și

un scriitor.

Cei cu praxă vor fi preferiți.

Pui, la 24/XII. 1906.

Dr. Toma Jenciu,

advocat.

2—2

Candidat de avocat,

poate fi începător, află aplicare imediată în cancelaria advocațională a subscrișului.

Pentru informațiuni detaliate să se adreseze la mine.

Dr. Stefan Rozvany,

advocat
Ilia (Maros-Ilye).

3—3

VINURI VECHI albe sau roșii.

direct dela producții înșiși din comunele din jurul Orăștiei, cu deosebire din cele din dreapta Murășului, — cumpără numai decit arîndatorul Hotelului »Central« din Orăștie!

A să adresa la dsa de-adreptul.

3—3

Casă de închiriat în strada Fabriciei.

Subscrișul dau în chirie casele mele aflătoare în strada Fabriciei Nr. 30 din Orăștie.

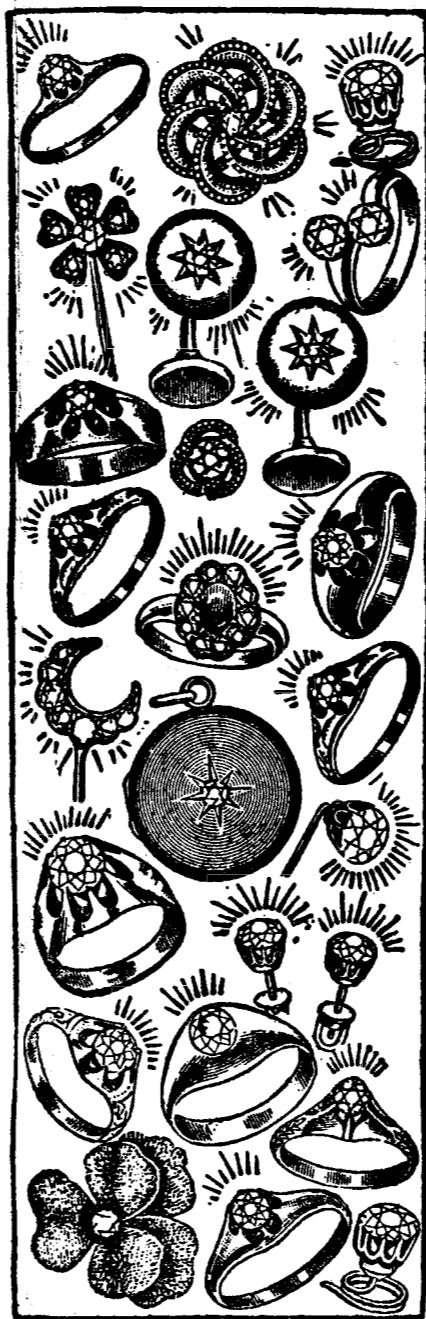
Are 3 odăi, pivniță, grajd și grădină mare; loc de nutreț și de lemne.

A să adresa la mine

IOSIF POPA, iunior.

3—3

Se apropie sfârșitul!

Sfârșitul contractului **TUDOR** se apropie și e năpărat necesar imediată bănzare a bogatului depozit de juvaericele gata ferecate cu

Diamante TUDOR

obținute pe bază științifică, de **inele, acuri de cravată, broșuri, cercei, buni de manșete, buni pentru peptari, etc. etc.**

TUDOR

oferă acum marfă spre ales care

sa vândut mai înainte

cu

8

koróne

ou preț
exceptional
de

3

koróne

per
bucată
inclusiv
bijoutierul.

Dati bine atentiune și luați în seamă că aceste splendide juvaericele san făcut pentru a fi vândute cu un preț mult mai mare și cu tóte că sute de articole san vândut deja, depozitul este încă foarte bogat.

Nu așteptați dar până se va vinde bucățile cele mai frumoșe și mai strălucitoare ci veniți imediat.

Diamante „Tudor“ să află de vînzare la

Stein és Társa

Kolozsvár, Mátyás király u. 1.

RUDOLF G. BRASSAI

PREGĂTEȘTE MOBILE LUXOASE
ȘI ARANGEAMENTE DE ODĂ!

LUCRURI DE EDIFICII ȘI
ARANGIAMENTE DE PRĂ-
VĂLI ȘI FARMACII!

TÎMPLAR
DE LUCRURI
ARTISTICE

ORĂȘTIE

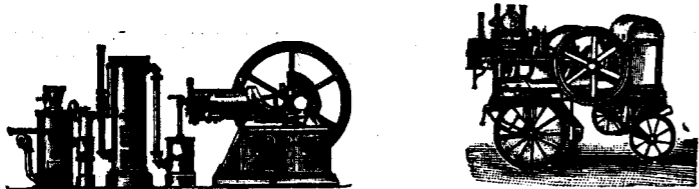
STRADA SPITALULUI MILITAR

10—12

PUTEREA MOTRICE

dovedită ca cea mai bună

pentru **agricultură** și pentru **industrie!**

Locomobilele și Motoarele de Petrolin alți

BERNHARDT lucrează așa de ieftin ca mașină cu aburi și nu recer mașiniști c-
plomați, să pot introduce fără lipsă de concesiune, absolt sigure în lucrare; nu fac fum, nici miros.

Spese circa 5 fleri pe oardă de o putere de ca

1—12 **Instalație cu gaz sugativ** dela 5 până la 1000 puteri de cai.

Cea mai ieftină putere motrice a timpului prezent!

Cereți prospecte dela: Fabrica priv. ces. reg. de motoare și mașini:

G. Bernhardt's Söhne, Vien XI.

Schönbrunnerstrasse 173/I.,

sau la reprezentantul: **Iosef Liedler, Sas-Sebes, Transania.**